

Ábyrgdarblaðstjóri: **Jan Müller**
Fyrirskastjóri: **Kristján Dahl**
Ljósmyndari: **Kalmar Lindenskov**

Blaðloft: **Randi Jacobsen - Dagny
Joensen - Tórfur Smith -
Hilmar Jan Hansen -
Justinus Eldesgaard**

Útgevandi: **P/F Sosialurin**
Útgeving: **P/F Sosialurin**
Prent: **P/F Pressan 1981**

Bústaður: **Argjavegt 28**
Argjum
Telefon: **11820**

Postadr.: **Postsmoga 78**
110 Tórshavn
Telefax: **14720**

Sanering, óvissa og ábyrgd

NEYVAN hevur nakað orð verið so nógv havt á munni og skrivað sum orðið SANERING alt hetta seinasta árið. Vit hava sæð tað í bláðunum, vit hava hoyrt tað í tinginum og vit hava hoyrt tað endurtekið aftur og aftur í bæði útvarpi og sjónvarpi. So mikið oftani hevur hetta orðið verið frammi, at tað fyrri ein stóran part hevur mist bæði skap og innihald. Tað fer bara framvið uttan at tú gevur tær fær um, hvat liggur í tí. Og tað er ikki bert spell, men í veruleikanum rættliga allarmerandi.

JÚST spurningurin um sanering ella ikki sanering er lykil til okkara framtíð. Í hesum hugtaki liggur svari upp á ein stóran part av verandi kreppu. Øll tosa um veðrið, men eingin kann gera nakað við tað verður tikið til. Um saneringina kann sigast tað sama, men munurin er bert, at her kann onkur gera nakað við tað. Spurningarnir eru hvør, hvar, hvussu og nær.

AT eitt landsstýrið varð slitið uppá m.a. spurningin um saneringina sigur heldur ikki so lítið um týðningin av hesum orðinum. Upprunin til alt hetta saneringstosið er kreppan í samfelagnum og serstakliga í fiskivinnuni, har virkini

ikki orka at koyra víðari við verandi skuld. M.a. tí kom Figgjargrunnurin og spurningurin um sanering gjørdist ein partur av hansara arbeiðsøki. Landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum var millum teir fyrstu at sláa nevan í borðið og "krevja" av føroysku og donsku figgjarstovnunum, at teir saneraðu - tvs. strikaðu - ein part av stóru skuldini hjá fiskiðnaðinum, soleiðis at virkini kundu koma í gongd aftur á sunnari grundarlag. Síðani hava aðrir tikið undir við hesum tanka og arbeiðið hevur verið við eini saneringssætlan. Síðani er aftur tað hent, at sterk móttøða hevur tikið seg upp ímóti somu sanering, hetta av óttanum fyrri, at bert nøkur útvald virki sluppu at halda fram og av óttanum fyrri, at hesi virki skuldu vera í einum móðurfelag og at hetta fór at hava monopolstøðu við sær.

VIT eru nú farin inn í august mánað og enn røkist einki fyrri umrøddu sanering. Virki og figgjarstovnar, sum ikki vildu vera við í saneringini, eitt nú Kósavirkið hava valt eina aðra loysn, og har tykist tað at mæla runt, hóast vit ikki við vissu vita hetta. Hevði útviklingurin sloppið at fylgt teimum vanligu reglunum, so vóru mong virki farin á tving og høvdu so skula ta longu leiðina og hevði útlitið fyrri at fáa tey í gongd aftur í bæði. Tá verði vánaligt.

M.a. tí varð mett, at ein skjót og effektiv sanering fór at vera tann loysnin, ið skjótast fekk hjólini aftur at mæla og harvið eisini tann loysnin, sum minkaði um trýstið á Arbeiðsloysisskipanina.

NÚ er so stovnað eitt móðurfelag fyrri virkini, sum eru ætlað at vera við í saneringini, men enn lokomotivið Føroya Fiskatilvirking ikki farið í gongd. Hetta lokomotiv, soleiðis sum stjórin málbar seg í Sosialinum herfyri, sum skuldi toga føroyska fiskin niður gjøgnum Europa. Spurningurin, sum mong tí seta sær í dag, er tann, um ein vanlig tving-suissøla av virkjnum ikki hevði verið eins góð ella nógv frægari enn henda "hálsa" loysnin, sum summi halda saneringina vera. Spurt verður um tað ikki hevði verið nógv best fyrri serstakliga føroyska samfelagið, at alt bara fór rúkandi á heysin og so mátti tað taka ta tíð, sum er neyðug til tess at fáa virkini selt á tvingssulðu. Tá kundi ein so byrja heilt av nýggjum, meðan stóðan nú kann tykjast at vera ein "lappaloysn". Hetta er tann kritikkur, sum vit hoyra í hesum døgum, nú biðað verður eftir saneringini.

BÍÐAÐ hevur verið óneyðuga leingi verður sagt, og tí áttu at verði gingið náttúrliga vegin, sum tá eitt virki, ein

fyrirteka, ikki klárar seg longur. Víst verður eisini á, at ein orsök til, at tvíhildið verður um saneringloysina er tann, at bankar og figgjarstovnar missa minst við tí loysnini - og varð so eisini mett, at landið skuldi missa minst á tann hátt, tí tá komu virkini skótast í gongd aftur. Men enn røkist einki fyrri eini loysn, soleiðis sum tað sær út í skrivandi løtu. Vit biða og biða.

EINAFERÐ varð spurt, hvat hevði hent, um landið lat bankarnar fara. Nú kundi verið spurt, hvat hevði hent, um virkini fóru á heysin. Hvussu hevði hetta ávirkað samfelagið og hvørja ávirkan hava vit í heila tikið á eina slíka støðu, tá hugsað verður um, at tað nøkur útlendsk figgjarfeløg, sum í veruleikanum hava buktina og báðar endar og tískil avgera, hvat skal henda og nær. Ella hvussu stóra ávirkan hava okkara egnu bankar havt á hesa gongd - ella er tað í heila tikið rætt at tosa um okkara bankar longur. Er tað í veruleikanum so, at valdið og allur avgerðarrætturin í veruleikanum liggur í Danmark - hjá teimum, sum eiga og stýra teimum figgjarstovnum, sum eiga flestu pengarnar í føroyska vinnulívinum - og at tað sum hendir - við teirra vilja - er ein seigþing av føroyska vinnulívinum - av føroyingum øllum!

Sverre Midjord, tingmaður skrivar:

Jarðarráðið og grísagarðurin í Froðba

Tað má sigast, at tað er ein meira enn lógin stóða, sum Føroya Jarðarráð hevur til grísagarðin í Froðba.

Stjórin sigur í Sjónvarpinum, at teir onga trygd hava fyrri, um teir játta meira lán, at grísagarðurin kann klára seg.

Tað hevði verið áhugavert at fingið at vita, um sama stóða hevur verið tikið til allar teir garðar og annars tað, sum Jarðarráðið hevur latið stuðul og lán til.

Hava øll hesi tiltøk givið yvirskot?

Tað er eingin loyna, at teir, sum umsita almenna jørð, fáa allan tann stuðul og hjálp, sum teir kunnu brúka, og ikki tykist tað at vísa seg aftur, tá ið skattauppgerðin verður innend. Tá vísir fyrri tað mesta alt undirskot. Tað skuldi líka verið, tá ið jørð skal seljast til tað almenna, til vegir og tilfukt, ella til grundstykki, tá hevur jørðin bráðliga stórt virði.

Tað hevur eisini víst seg,

at teir, sum eiga ognarjorð, hava torført við at fáa nakað av almennari jørð, um teir skuldu havt brúk fyrri slíkum. Viðvíkjandi grísagarðinum í Froðba er tað so, at hann hevur brúk fyrri at fáa umlagt síni lán, og at fáa so lagalig lán sum jarðarbrúkið fær. Tey, sum hava grísagarðin, hava bygt hann upp og eiga at fáa tann stuðul, sum er neyðugur. Hetta brúkið kann við nakað av almennari hjálp útbyggjast soleiðis, at tey nøkt tað, sum verður brúkt av svínakjøti í Føroyum, og so skal leggjast til, at tann sokallaða salmonella-sjúkan ikki finst á grísagarðinum í Froðba.

Tað at stjórin í Jarðarráðinum sigur, at tað er eingin vandi, um tey, sum hava bygt garðin upp, leggja frá sær, so hevur Jarðarráðið fólk at seta inn at passa garðin.

Er tað veruliga so galið, at tey, sum löggingið hevur valt at umsita vegna lög-

tingið, bara sita og hyggja at, og gera soleiðis, sum her kemur fram, um so er, so er nakað álvarsliga galið, og so eigur og skal ein umskipan av Jarðarráðnum fara fram.

Tað má vera uppgávan, at tey, sum hava bygt hetta virkið upp, halda áfram og fáa ta hjálp, sum tey hava brúk fyrri, tí tað, at vit sjálvi framleiða grískajóti í Føroyum, er til gagns fyrri landsbúskapin.

Tey, sum við tógvið stríð, hava víst á, at hetta letur seg gera, skula ikki nú avtoftast, men halda áfram. Er eingin tryggileiki sambært stjóran, at hetta fer at bera seg við eini umfiggjan, so er eingin tryggileiki fyrri, at tað í heila tikið hevur nakran møguleika, um fólk frá Jarðarráðinum verða sett inn at røkta og annars gera tað, sum tey, ið umsitið hava grísagarðin hava gjørt og lagt stóðið til.

Um tað er so, at Jarðarráðið meira hyggur eftir, hvør tað er, heldur enn hvat

arbeiði sum er lagt í tiltakið, so eiga viðurskiptini viðvíkjandi Jarðarráðinum at kannast, tí tað er lögtingið, sum hevur ábyrgdina.

Nú grísagarðurin er avtoftaður, vildi eg fegin fyngið at vita, hvør ið hevur ábyrgd av hesi skarnsgerð.

Sverre Midjord

